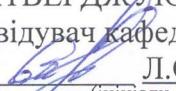

ВІЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»

Навчально-науковий інститут бізнесу та сучасних технологій

Кафедра міжнародної економіки та міжнародних економічних відносин

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

Л.С. Франко
(підпись) (ініціали, прізвище)

«10» 10 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Міжнародні фінанси»

освітня програма «Міжнародний бізнес»

спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини
галузь знань 29 Міжнародні відносини
ступінь вищої освіти бакалавр

Робоча програма навчальної дисципліни «Міжнародні фінанси» схвалена та рекомендована до використання в освітньому процесі на засіданні кафедри міжнародної економіки та міжнародних економічних відносин

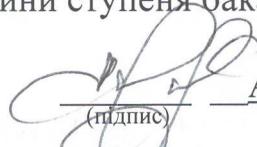
Протокол від 15 вересня 2020 року № 2

Полтава 2020

Укладач: Пожар А.А., к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки
та міжнародних економічних відносин

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми «Міжнародний бізнес» спеціальності
292 Міжнародні економічні відносини ступеня бакалавр

A.B. Артеменко
(підпись)
«10 » 12 2020 року

Розділ 1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1 – Опис навчальної дисципліни «Міжнародні фінанси»

Місце у структурно-логічній схемі підготовки	Пререквізити: Міжнародні економічні відносини Постреквізити: Інвестиційний клімат зарубіжних країн			
Мова викладання	Українська, англійська			
Статус дисципліни – обов'язкова				
Курс/семестр вивчення	4 курс, 7-8 семестр			
Кількість кредитів ЄКТС/ кількість модулів	8			
Денна форма навчання:				
Кількість годин: – загальна кількість: 2 семестри - 240 годин - лекції: 32 год. - практичні заняття: 64 годин - самостійна робота: 144 годин вид підсумкового контролю: ПМК, екзамен				
Заочна форма навчання:				
Кількість годин: – загальна кількість: 2 семестри - 120 годин - лекції: 8 годин - практичні заняття: 6 годин - самостійна робота: 106 годин вид підсумкового контролю: ПМК, екзамен				

Розділ 2. Перелік компетентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Мета Формування знань з міжнародних фінансів та навичок застосування механізмів та інструментарію прийняття рішень у валютній, кредитній та інвестиційній сферах на мікро- та макроекономічному рівнях.

Таблиця 2 – Перелік компетентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
СК 10. Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів.	РН 6. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності. РН 10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання,

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
	<p>визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.</p> <p>РН 11. Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.</p> <p>РН 13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.</p> <p>РН 16. Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.</p> <p>РН 17. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в однієї або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.</p> <p>РН 18. Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.</p> <p>РН 19. Використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально-економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів.</p>

Розділ 3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Світова фінансова система

Тема 1. Система міжнародних фінансів

Сутність та елементи системи міжнародних фінансів. Предмет та функції міжнародних фінансів. Поняття фінансового середовища. Взаємозв'язок міжнародних фінансів та світового економічного середовища. Міжнародний рух капіталу та фактори, що його визначають. Глобалізація фінансового ринку. Фінансова інновація. Фінансові інструменти та технології. Суб'єкти міжнародних фінансів та їхня класифікація. Характеристика держави як

суб'єкта міжнародних фінансів. Центральні банки як суб'єкти міжнародних фінансів. Статус міждержавних (міжнародних, регіональних) організацій.

Тема 2. Глобалізація світового фінансового середовища. Світові фінансові кризи

Сутність глобалізаційних процесів в світі. Особливості фінансової глобалізації. Глобалізації ні процеси на світовому фінансовому ринку. Вплив фінансової глобалізації на світові валютні ринки.

Поняття світової фінансової кризи. Основні чинники, що впливають на виникнення світової фінансової кризи. Методи запобігання та зменшення наслідків від впливу світової фінансової кризи на світову фінансову систему, регіональні фінансові системи та національні фінансові системи окремих країн світу. Характеристика світових фінансових криз ХХ сторіччя. Особливості сучасної світової фінансової кризи та основні шляхи її подолання.

Тема 3. Заборгованість у системі міжнародних фінансів

Геополітика світового боргу. Показники зовнішнього боргу. Світова економіка та світовий борг.

Криза світової заборгованості. Основні недоліки системи регулювання світових потоків капіталу. Роль міжнародних фінансових організацій у регулюванні зовнішнього боргу.

Управління зовнішнім боргом. Світові інструменти боргу. Методи управління зовнішнім боргом. Правові аспекти регулювання боргу. Програмне управління зовнішнім боргом.

Тема 4. Світова валютно-фінансова система та етапи її еволюції

Поняття світової валютної системи та її функції. Види валютних систем. Основні складові валютної системи. Валюта. Валютні цінності. Умови конвертування валют. Паритет валют та його форми. Валютний кошик. Міжнародні розрахункові грошові одиниці (МРГО) та їхні види. Міжнародна валютна ліквідність. Резервні валюти. Валютний курс та його функції. Багатофакторність валютного курсу. Теорії регулювання валютного курсу. Теорія паритету купівельної спроможності. Теорія регульованої валюти. Теорія ключових валют. Теорія фіксованих паритетів та курсів. Теорія плаваючих валютних курсів. Поняття та види криз валютної системи. Еволюція світової валютної системи. Паризька валютна система та її структурні принципи. Генуезька світова валютна система. Валютні блоки та фонди. Бреттон-Вудська валютна система, її особливості та криза. Ямайська валютна система та її проблеми. Кризові явища сучасної валютної системи.

Тема 5. Фінансова і монетарна політика Європейського валютного союзу

Поняття регіональної валютної системи. Еволюція Європейської валютної системи (ЄВС). Європейська „валютна змія”. Особливості емісії та обігу

ЕСУ. Фінансова політика ЄВС в світі підписання Маастрихтської угоди. „Копенгагенські критерії” приєднання країн ЄС до ЄВС.

Хронологія введення євро та еволюція ЄВС після введення єдиної колективної валюти ЄВС. Монетарна політика Європейського центробанку (ЄЦБ). Функції ЄЦБ. Перспективи розширення ЄВС після підписання Лісабонської угоди. Вплив світової фінансової кризи на стан та розвиток ЄВС.

Тема 6. Міжнародні розрахунки та їх організаційні засади

Поняття міжнародних розрахунків. Типи та форми міжнародних розрахунків. Валютно-фінансові та платіжні умови міжнародних операцій. Валютні кліринги та їхні форми.

Традиційні методи фінансування міжнародної торгівлі. Процес фінансування. Види акредитиву. Імпортний та експортний акредитиви. Сучасні технології та товарні акредитиви. Інші методи фінансування зовнішньої торгівлі. Інститути, що фінансують зовнішню торгівлю. Ризики та їхні види. Методи мінімізації затрат та ризиків у фінансуванні торгівлі.

Особливості регулювання міжнародних розрахунків – використання правил Міжнародної торгівельної палати (Париж) та Женевської конвенції.

Особливості використання чеків та векселів як засобів платежу.

Тема 7. Платіжний баланс країн світу

Поняття платіжного балансу та взаємозв'язок рахунків. Способи використання інформації платіжного балансу. Структура платіжного балансу. Сучасна класифікація статей платіжного балансу за методикою МВФ. Стан рівноваги платіжного балансу.

Оцінка позицій платіжного балансу. Економічні фактори, що впливають на стан платіжного балансу. Процес правки платіжного балансу.

Модуль 2. Національні фінансові системи на світовому фінансовому ринку

Тема 8. Контроль і звітність міжнародних корпорацій

Поняття, зміст і види контролю. Процес контролю. Забезпечення ефективності контролю. Система контролю виробничих процесів міжнародних корпорацій.

Тема 9. Валютні ринки та валютні операції

Поняття валютного ринку. Передумови створення сучасних валютних ринків та їхні особливості. Функції, основний товар та суб'єкти валютних ринків. Структура валютного ринку. Обсяги ринку та його розвиток. Механізми валютного ринку. Інструменти валютного ринку. Поняття валютної операції. Класифікація валютних операцій. „Спот” - ринок та його звичаї. Котирування валют та його види. Валютна позиція банку та її різновиди. Строковий валютний ринок. Форвардні валютні операції.

Ф'ючерсні валютні операції. Валютні опціони. Валютні операції «своп» та їхні види. Арбітражні валютні операції.

Тема 10. Міжнародний фондовий ринок

Структура міжнародних інвестицій. Міжнародні портфельні інвестиції. Перепони для іноземних інвестицій. Основні ринки акцій. Капіталізація ринку. Фондова біржа та форми її організації. Особливості діяльності провідних фондових бірж світу. Системи встановлення рівня цін на фондових біржах. Основні ринки облігацій. Глобалізаційні процеси на міжнародному фондовому ринку. Ринки акцій країн „третього світу” та їхні типи.

Міжнародна диверсифікація портфелів. Оцінка та управління інвестиціями. Інвестиційні механізми та індивідуальні інвестори. Інституціональні інвестори.

Тема 11. Міжнародний ринок банківських кредитів

Міжнародний кредитний ринок та його структура. Оператори кредитного ринку. Світовий ринок банківських кредитів. Міжнародний кредит: поняття, принципи, функції та форми. Методи страхування ризиків за міжнародного кредитування. Міжнародний лізинг. Факторинг. Форфейтинг.

Міжнародний ринок боргових цінних паперів.

Інструменти зовнішнього фінансування. Інструменти світового ринку боргових цінних паперів. Довгострокові боргові папери. Класифікація облігацій. Базові характеристики облігацій. Облігації з фіксованою та плаваючою ставками. Короткострокові боргові папери. Середньострокові боргові папери. Структура світового ринку боргових цінних паперів. Ринок короткострокових боргових паперів.

Євроринок. Євровалюта. Ринок євровалют та його специфічні характеристики. Учасники та інструменти ринку. Термінові депозити. Депозитні сертифікати та їхні види.

Євровалютний міжбанківський ринок. Учасники та інструменти. Ризики суб'єктів міжбанківського ринку.

Тема 12. Міжнародний ринок дорогоцінних металів

Ринки золота: поняття, класифікація, особливості функціонування. Значення золота у валютній сфері та формуванні резервів національних банків країн світу. Операції з золотом. Золоті аукціони.

Особливості операцій з продажу золота на Лондонській та Паризькій товарно-сировинних біржах. Азіатські центри міжнародної торгівлі золотом. Роль міжнародних організацій в регулюванні світової торгівлі золотом та іншими дорогоцінними металами.

Тема 13. Міжнародний ринок похідних цінних паперів (деривативів)

Євровалютне кредитування. Синдиковані кредити. Форми євровалютних кредитів. Вартість і процес надання кредиту. Процентна ставка за кредитом та її

види. Процедура організації синдикованої позики. Методи зниження ризиків за надання синдикованого кредиту.

Єврооблігації та організація їхнього випуску. Ринок єврооблігацій та його інструменти. Єврооблігації в „євро”. Ринок короткострокових боргових паперів. Ринок євроКомерційних паперів (ЕСР). Ринок євронот. Ринок деривативів. Поняття деривативів. Класифікація деривативів. Інструменти ринку.

Тема 14. Фінанси транснаціональних корпорацій

Пряме зарубіжне інвестування: поняття та світові потоки. Мотивація прямого зарубіжного інвестування. Декомпозиція ризиків ТНК.

Зарубіжні філіали ТНК: джерела, форми та параметри їхнього фінансування. Мобілізація коштів системи ТНК. Фінансові зв'язки системи ТНК. Оподаткування міжнародної діяльності. Взаємовідносини філіалів ТНК з головною фірмою.

Валютні ризики потенційних збитків ТНК та управління ними. Види валютних ризиків: операційний, поточний валютні ризики, ризик потенційних збитків, пов'язаний з валютними перерахунками. Управління ризиками потенційних збитків: вимірювання ризику, прогнозування валютних курсів, система звітності, політика управління валютними ризиками.

Тема 15. Міжнародна банківська справа

Міжнародний банківський бізнес. Особливості діяльності транснаціональних та багатонаціональних банків. Функції банків в обслуговуванні міжнародних операцій.

Кореспондентські відносини банків, як основа міжнародної платіжної системи. Рахунки NOSTRO та LORO. Особливості їх відкриття та використання.

Характеристика основних типів міжнародних банківських установ. Регулювання міжнародної банківської діяльності. Особливості функціонування офшорних банківських центрів.

Тема 16. Міжнародне оподаткування

Міжнародне право в сфері оподаткування. Норми та джерела міжнародного права у сфері міжнародних фінансів. Міжнародна фінансова політика та її реалізація. Ринкове та державне регулювання валютних відносин. Валютна політика та її форми. Валютні обмеження. Міждержавне регулювання ціни золота. Податкова політика держав. Уникнення подвійного оподаткування. Національне регулювання іноземних інвестицій. Особливості діяльності „податкових гаваней”. Наднаціональна координація міжнародних валютно-фінансових відносин.

Тема 17. Міжнародне страхування

Ризики в міжнародній економічній діяльності. Страхування зовнішньоекономічних операцій. Методи уникнення валютних ризиків та конвертаційних. Страхування фінансових ризиків. Методи хеджування фінансових ризиків.

Діяльність міжнародних страхових компаній. Характеристика основних видів послуг, що надаються міжнародними страховими компаніями.

Тема 18. Україна у світовому фінансовому ринку

Національна валютна система, її елементи та еволюція розвитку. Валютний ринок України.

Платіжний баланс України та оцінка його позицій.

Міжнародне кредитування та фінансування України.

Зовнішній борг України в системі світової заборгованості. Структура зовнішнього боргу України. Державний зовнішній борг України та його реструктуризація. Приватний зовнішній борг України.

Проблеми участі України в міжнародних фінансових інститутах.

Розділ 4. Тематичний план навчальної дисципліни

Таблиця 4.1 – Тематичний план навчальної дисципліни «Міжнародні фінанси» для здобувачів вищої освіти денної форми навчання

Назва теми (лекцій) та питання теми (лекцій)	Кількість годин	Назва теми та питання семінарського, практичного або лабораторного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
Модуль 1 «Світова фінансова система»					
Тема 1. Система міжнародних фінансів 1. Сутність та елементи системи міжнародних фінансів. 2. Предмет та функції міжнародних фінансів. 3. Поняття фінансового середовища. 4. Взаємозв'язок міжнародних фінансів та світового економічного середовища. 5. Міжнародний рух капіталу та фактори, що його визначають.	-	Практичне заняття 1. Система міжнародних фінансів 1. Глобалізація фінансового ринку. Фінансова інновація. 2. Фінансові інструменти та технології. 3. Суб'єкти міжнародних фінансів та їхня класифікація. 4. Характеристика держави як суб'єкта міжнародних фінансів. 5. Центральні банки як суб'єкти міжнародних фінансів. 6. Статус міждержавних (міжнародних, регіональних) організацій.	2	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання.	8

<p>Тема 2. Глобалізація світового фінансового середовища. Світові фінансові кризи</p> <p>1. Сутність глобалізаційних процесів в світі.</p> <p>2. Особливості фінансової глобалізації.</p> <p>3. Глобалізаційні процеси на світовому фінансовому ринку.</p> <p>4. Вплив фінансової глобалізації на світові валютні ринки.</p>	<p>Практичне заняття 2. Глобалізація світового фінансового середовища. Світові фінансові кризи</p> <p>1. Поняття світової фінансової кризи.</p> <p>2. Основні чинники, що впливають на виникнення світової фінансової кризи.</p> <p>3. Методи запобігання та зменшення наслідків від впливу світової фінансової кризи на світову фінансову систему, регіональні фінансові системи та національні фінансові системи окремих країн світу.</p> <p>4. Характеристика світових фінансових криз ХХ століття. Особливості сучасної світової фінансової кризи та основні шляхи її подолання.</p>	<p>2</p>	<p>Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання.</p>	<p>8</p>
<p>Тема 3. Заборгованість у системі міжнародних фінансів</p> <p>1. Геополітика світового боргу.</p> <p>2. Показники зовнішнього боргу.</p> <p>3. Світова економіка та світовий борг.</p> <p>4. Криза світової заборгованості.</p> <p>5. Основні недоліки системи регулювання світових потоків капіталу.</p> <p>6. Роль міжнародних фінансових організацій у регулюванні зовнішнього боргу.</p>	<p>Практичне заняття 3. Заборгованість у системі міжнародних фінансів</p> <p>1. Управління зовнішнім боргом.</p> <p>2. Світові інструменти боргу.</p> <p>3. Методи управління зовнішнім боргом.</p> <p>4. Правові аспекти регулювання боргу.</p> <p>5. Програмне управління зовнішнім боргом.</p>	<p>2</p>	<p>Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання.</p>	<p>8</p>
<p>Тема 4. Світова валютно-фінансова система та етапи її еволюції</p> <p>1. Поняття світової</p>	<p>Практичне заняття 4. Світова валютно-фінансова система та етапи її еволюції</p> <p>1. Резервні валюти.</p>	<p>2</p>	<p>Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання.</p>	<p>8</p>

	валютної системи та її функції. 2. Види валютних систем. 3. Основні складові валютої системи. 4. Валюта. Валютні цінності. Умови конвертування валют. 5. Паритет валют та його форми. Валютний кошик. 6. Міжнародні розрахункові грошові одиниці (МРГО) та їхні види. 7. Міжнародна валютна ліквідність.	Валютний курс та його функції. 2. Багатофакторність валютного курсу. 3. Теорії регулювання валютного курсу. 4. Теорія паритету купівельної спроможності. 5. Теорія регульованої валюти. Теорія ключових валют. Теорія фіксованих паритетів та курсів. Теорія плаваючих валютних курсів. 6. Поняття та види криз валютної системи.		
Тема 5. Фінансова і монетарна політика Європейського валютного союзу 1. Поняття регіональної валютної системи. 2. Еволюція Європейської валютної системи (ЄВС). 3. Європейська „валютна змія”. Особливості емісії та обігу ECU. Фінансова політика ЄВС в світі підписання 4. Маастрихтської угоди. „Копенгагенські критерії” приєднання країн ЄС до ЄВС.	2	Практичне заняття 5. Фінансова і монетарна політика Європейського валютного союзу 1. Хронологія введення євро та еволюція ЄВС після введення єдиної колективної валюти ЄВС. 2. Монетарна політика Європейського центробанку (ЄЦБ). Функції ЄЦБ. 3. Перспективи розширення ЄВС після підписання Лісабонської угоди. 4. Вплив світової фінансової кризи на стан та розвиток ЄВС.	4	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання.
Тема 6. Міжнародні розрахунки та їх організаційні засади 1. Поняття міжнародних розрахунків. 2. Типи та форми міжнародних розрахунків. 3. Валютно-фінансові та платіжні умови міжнародних операцій. 4. Валютні кліринги та їхні форми. 5. Традиційні методи фінансування міжнародної торгівлі. 6. Процес фінансування. Види акредитиву.	2	Практичне заняття 6. Міжнародні розрахунки та їх організаційні засади 1. Особливості регулювання міжнародних розрахунків – використання правил 2. Міжнародної торгівельної палати (Париж) та Женевської конвенції. 3. Особливості використання чеків та векселів як засобів платежу.	4	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання.

7. Імпортний та експортний акредитиви. Сучасні технології та товарні акредитиви.				
Тема 7. Платіжний баланс країн світу 1. Поняття платіжного балансу та взаємозв'язок рахунків. 2. Способи використання інформації платіжного балансу. 3. Структура платіжного балансу. Сучасна класифікація статей платіжного балансу за методикою МВФ. 4. Стан рівноваги платіжного балансу..	2	Практичне заняття 7. Платіжний баланс країн світу 1. Оцінка позицій платіжного балансу. 2. Економічні фактори, що впливають на стан платіжного балансу. 3. Процес правки платіжного балансу. <i>Модульна контрольна робота</i>	2	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання.
Модуль 2 «Національні фінансові системи на світовому фінансовому ринку»				
Тема 8. Контроль і звітність міжнародних корпорацій 1. Поняття, зміст і види контролю. 2. Процес контролю. Забезпечення ефективності контролю. 3. Система контролю виробничих процесів міжнародних корпорацій.	2	Практичне заняття 8. Контроль і звітність міжнародних корпорацій 1. Поняття, зміст і види контролю. 2. Процес контролю. Забезпечення ефективності контролю. 3. Система контролю виробничих процесів міжнародних корпорацій.	4	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання.
Тема 9. Валютні ринки та валютні операції 1. Поняття валютного ринку. 2. Передумови створення сучасних валютних ринків та їхні особливості. 3. Функції, основний товар та суб'єкти валютних ринків. 4. Структура валютного ринку. Обсяги ринку та його розвиток. 5. Механізми валютного ринку. Інструменти валютного ринку.	2	Практичне заняття 9. Валютні ринки та валютні операції 1. Поняття валютної операції. Класифікація валютних операцій. 2. „Спот” - ринок та його звичаї. Котирування валют та його види. 3. Валютна позиція банку та її різновиди. Строковий валютний ринок. 4. Форвардні валютні операції. Ф'ючерсні валютні операції. Валютні опціони. 5. Валютні операції «своп» та їхні види. Арбітражні	4	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання.

		валютні операції.			
Тема 10. Міжнародний фондовий ринок 1. Структура міжнародних інвестицій. 2. Міжнародні портфельні інвестиції. 3. Перепони для іноземних інвестицій. 4. Основні ринки акцій. Капіталізація ринку. Фондова біржа та форми її організації. 5. Особливості діяльності провідних фондових бірж світу. 6. Системи встановлення рівня цін на фондових біржах. 7. Основні ринки облігацій. 8. Глобалізаційні процеси на міжнародному фондовому ринку. 9. Ринки акцій країн „третього світу” та їхні типи.	2	Практичне заняття 10. Міжнародний фондовий ринок 1. Міжнародна диверсифікація портфелів. 2. Оцінка й управління інвестиціями. Інвестиційні механізми та індивідуальні інвестори. 3. Інституціональні інвестори.	4	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання.	8
Тема 11. Міжнародний ринок банківських кредитів 1. Міжнародний кредитний ринок та його структура. 2. Оператори кредитного ринку. Світовий ринок банківських кредитів. Міжнародний кредит: поняття, принципи, функції та форми. 3. Методи страхування ризиків за міжнародного кредитування. Міжнародний лізинг. Факторинг. Форфейтинг. 4. Міжнародний ринок боргових цінних паперів. 5. Інструменти зовнішнього фінансування. Інструменти світового ринку боргових цінних паперів. Довгострокові	2	Практичне заняття 11. Міжнародний ринок банківських кредитів 1. Класифікація облігацій. Базові характеристики облігацій. 2. Облігації з фіксованою та плаваючою ставками. 3. Короткострокові боргові папери. Середньострокові боргові папери. 4. Структура світового ринку боргових цінних паперів. 5. Ринок короткострокових боргових паперів.	4	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання.	8

боргові папери.				
Тема 12. Міжнародний ринок дорогоцінних металів 1. Ринки золота: поняття, класифікація, особливості функціонування. 2. Значення золота у валютній сфері та формуванні резервів національних банків країн світу. 3. Операції з золотом. Золоті аукціони. 4. Особливості операцій з продажу золота на Лондонській та Паризькій товарно-сировинних біржах.	2	Практичне заняття 12. Міжнародний ринок дорогоцінних металів 1. Азіатські центри міжнародної торгівлі золотом. 2. Роль міжнародних організацій в регулюванні світової торгівлі золотом та іншими дорогоцінними металами.	4	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання.
Тема 13. Міжнародний ринок похідних цінних паперів (деривативів) 1. Євроавальоне кредитування. 2. Синдиковані кредити. 3. Форми євроавальних кредитів. Вартість і процес надання кредиту. 4. Процентна ставка за кредитом та її види. Процедура організації синдикованої позики. 5. Методи зниження ризиків за надання синдикованого кредиту.	2	Практичне заняття 13. Міжнародний ринок похідних цінних паперів (деривативів) 1. Єврооблігації та організація їхнього випуску. 2. Ринок єврооблігацій та його інструменти. 3. Єврооблігації в „євро”. Ринок короткострокових боргових паперів. 4. Ринок еврокомерційних паперів (ECP). 5. Ринок евронот. 6. Ринок деривативів. Поняття деривативів. Класифікація деривативів. Інструменти ринку.	4	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання.
Тема 14. Фінанси транснаціональних корпорацій 1. Пряме зарубіжне інвестування: поняття та світові потоки. 2. Мотивація прямого зарубіжного інвестування. 3. Декомпозиція ризиків ТНК.	2	Практичне заняття 14. Фінанси транснаціональних корпорацій 1. Валютні ризики потенційних збитків ТНК та управління ними. 2. Види валютних ризиків: операційний, поточний валютні ризики, ризик потенційних збитків, пов'язаний з валютними	4	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання.

4. Зарубіжні філіали ТНК: джерела, форми та параметри їхнього фінансування. 5. Мобілізація коштів системи ТНК. Фінансові зв'язки системи ТНК. 6. Оподаткування міжнародної діяльності. Взаємовідносини філіалів ТНК з головною фірмою.		перерахуваннями. 3. Управління ризиками потенційних збитків: вимірювання ризику, прогнозування валютних курсів, система звітності, політика управління валютними ризиками.		
Тема 15. Міжнародна банківська справа 1. Міжнародний банківський бізнес. Особливості діяльності транснаціональних та багатонаціональних банків. 2. Функції банків в обслуговуванні міжнародних операцій. 3. Кореспондентські відносини банків, як основа міжнародної платіжної системи. Рахунки NOSTRO та LORO. Особливості їх відкриття та використання.	2	Практичне заняття 15. Міжнародна банківська справа 1. Характеристика основних типів міжнародних банківських установ. 2. Регулювання міжнародної банківської діяльності. 3. Особливості функціонування офшорних банківських центрів.	4	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання.
Тема 16. Міжнародне оподаткування 1. Міжнародне право в сфері оподаткування. 2. Норми та джерела міжнародного права у сфері міжнародних фінансів. 3. Міжнародна фінансова політика та її реалізація. 4. Ринкове та державне регулювання валютних відносин. 5. Валютна політика та її форми. Валютні обмеження.	2	Практичне заняття 16. Міжнародне оподаткування 1. Міждержавне регулювання ціни золота. 2. Податкова політика держав. Уникнення подвійного оподаткування. 3. Національне регулювання іноземних інвестицій. 4. Особливості діяльності „податкових гаваней”. Наднаціональна координація міжнародних валюто-фінансових відносин.	4	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання.
Тема 17. Міжнародне страхування 1. Ризики в міжнародній економічній діяльності. 2.	-	Практичне заняття 17. Міжнародне страхування 1. Діяльність міжнародних страхових компаній.	2	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання.

Страхування зовнішньоекономічних операцій. 3. Методи уникнення валютних ризиків та конвертаційних. 4. Страхування фінансових ризиків. Методи хеджування фінансових ризиків.		2. Характеристика основних видів послуг, що надаються міжнародними страховими компаніями.			
Тема 18. Україна у світовому фінансовому ринку 1. Національна валюта система, її елементи та еволюція розвитку. 2. Валютний ринок України. 3. Платіжний баланс України та оцінка його позицій. 4. Міжнародне кредитування та фінансування України.	2	Практичне заняття 18. Україна у світовому фінансовому ринку 1. Зовнішній борг України в системі світової заборгованості. 2. Структура зовнішнього боргу України. 3. Державний зовнішній борг України та його реструктуризація. 4. Приватний зовнішній борг України. 5. Проблеми участі України в міжнародних фінансових інститутах. <i>Модульна контрольна робота</i>	1	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання.	
Разом	32		1	64	144

Таблиця 4.2 – Тематичний план навчальної дисципліни «Міжнародні фінанси» для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання

Назва теми (лекцій) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання семінарського, практичного або лабораторного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
Модуль 1 «Світова фінансова система»					
Тема 1. Система міжнародних фінансів 1. Сутність та елементи системи міжнародних фінансів. 2. Предмет та функції міжнародних фінансів. 3. Поняття фінансового середовища.		Практичне заняття 1. Система міжнародних фінансів 1. Глобалізація фінансового ринку. Фінансова інновація. 2. Фінансові інструменти та технології. 3. Суб'єкти міжнародних фінансів та їхня		Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання.	6

	<p>4. Взаємозв'язок міжнародних фінансів та світового економічного середовища.</p> <p>5. Міжнародний рух капіталу та фактори, що його визначають.</p>	<p> класифікація.</p> <p>4. Характеристика держави як суб'єкта міжнародних фінансів.</p> <p>5. Центральні банки як суб'єкти міжнародних фінансів.</p> <p>6. Статус міждержавних (міжнародних, регіональних) організацій.</p>			
Тема 2. Глобалізація світового фінансового середовища. Світові фінансові кризи	<p>1. Сутність глобалізаційних процесів в світі.</p> <p>2. Особливості фінансової глобалізації.</p> <p>3. Глобалізаційні процеси на світовому фінансовому ринку.</p> <p>4. Вплив фінансової глобалізації на світові валютні ринки.</p>	<p>Практичне заняття 2.</p> <p>Глобалізація світового фінансового середовища.</p> <p>Світові фінансові кризи</p> <p>1. Поняття світової фінансової кризи.</p> <p>2. Основні чинники, що впливають на виникнення світової фінансової кризи.</p> <p>3. Методи запобігання та зменшення наслідків від впливу світової фінансової кризи на світову фінансову систему, регіональні фінансові системи та національні фінансові системи окремих країн світу.</p> <p>4. Характеристика світових фінансових криз ХХ сторіччя. Особливості сучасної світової фінансової кризи та основні шляхи її подолання.</p>	1	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання.	6
Тема 3. Заборгованість у системі міжнародних фінансів	<p>1. Геополітика світового боргу.</p> <p>2. Показники зовнішнього боргу.</p> <p>3. Світова економіка та світовий борг.</p> <p>4. Криза світової заборгованості.</p> <p>5. Основні недоліки системи регулювання світових потоків капіталу.</p> <p>6. Роль міжнародних</p>	<p>Практичне заняття 3.</p> <p>Заборгованість у системі міжнародних фінансів</p> <p>1. Управління зовнішнім боргом.</p> <p>2. Світові інструменти боргу.</p> <p>3. Методи управління зовнішнім боргом.</p> <p>4. Правові аспекти регулювання боргу.</p> <p>5. Програмне управління зовнішнім боргом.</p>	1	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання.	6

фінансових організацій у регулюванні зовнішнього боргу.				
Тема 4. Світова валютно-фінансова система та етапи її еволюції 1. Поняття світової валютної системи та її функції. 2. Види валютних систем. 3. Основні складові валютної системи. 4. Валюта. Валютні цінності. Умови конвертування валют. 5. Паритет валют та його форми. Валютний кошик. 6. Міжнародні розрахункові грошові одиниці (МРГО) та їхні види. 7. Міжнародна валютна ліквідність.	1	Практичне заняття 4. Світова валютно-фінансова система та етапи її еволюції 1. Резервні валюти. Валютний курс та його функції. 2. Багатофакторність валютного курсу. 3. Теорії регулювання валютного курсу. 4. Теорія паритету купівельної спроможності. 5. Теорія регульованої валюти. Теорія ключових валют. Теорія фіксованих паритетів та курсів. Теорія плаваючих валютних курсів. 6. Поняття та види криз валютної системи.	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання.	6
Тема 5. Фінансова і монетарна політика Європейського валютного союзу 1. Поняття регіональної валютної системи. 2. Еволюція Європейської валютної системи (ЄВС). 3. Європейська „валютна змія”. Особливості емісії та обігу ECU. Фінансова політика ЄВС в світі підписання 4. Маастрихтської угоди. „Копенгагенські критерії” приєднання країн ЄС до ЄВС.	1	Практичне заняття 5. Фінансова і монетарна політика Європейського валютного союзу 1. Хронологія введення євро та еволюція ЄВС після введення єдиної колективної валюти ЄВС. 2. Монетарна політика Європейського центробанку (ЄЦБ). Функції ЄЦБ. 3. Перспективи розширення ЄВС після підписання Лісабонської угоди. 4. Вплив світової фінансової кризи на стан та розвиток ЄВС.	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання.	6
Тема 6. Міжнародні розрахунки та їх організаційні засади 1. Поняття міжнародних розрахунків. 2. Типи та форми міжнародних розрахунків.	1	Практичне заняття 6. Міжнародні розрахунки та їх організаційні засади 1. Особливості регулювання міжнародних розрахунків – використання правил 2. Міжнародної торгівельної палати (Париж) та	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання.	6

3. Валютно-фінансові та платіжні умови міжнародних операцій. 4. Валютні кліринги та їхні форми. 5. Традиційні методи фінансування міжнародної торгівлі. 6. Процес фінансування. Види акредитиву. 7. Імпортний та експортний акредитиви. Сучасні технології й товарні акредитиви.		Женевської конвенції. 3. Особливості використання чеків та векселів як засобів платежу.		
Тема 7. Платіжний баланс країн світу 1. Поняття платіжного балансу та взаємозв'язок рахунків. 2. Способи використання інформації платіжного балансу. 3. Структура платіжного балансу. Сучасна класифікація статей платіжного балансу за методикою МВФ. 4. Стан рівноваги платіжного балансу..	1	Практичне заняття 7. Платіжний баланс країн світу 1. Оцінка позицій платіжного балансу. 2. Економічні фактори, що впливають на стан платіжного балансу. 3. Процес правки платіжного балансу. <i>Модульна контрольна робота</i>	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання.	6
Модуль 2 «Національні фінансові системи на світовому фінансовому ринку»				
Тема 8. Контроль і звітність міжнародних корпорацій 1. Поняття, зміст і види контролю. 2. Процес контролю. Забезпечення ефективності контролю. 3. Система контролю виробничих процесів міжнародних корпорацій.		Практичне заняття 8. Контроль і звітність міжнародних корпорацій 1. Поняття, зміст і види контролю. 2. Процес контролю. Забезпечення ефективності контролю. 3. Система контролю виробничих процесів міжнародних корпорацій.	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання.	6
Тема 9. Валютні ринки та валютні операції 1. Поняття валютного ринку. 2. Передумови створення сучасних валютних ринків та їхні особливості.	1	Практичне заняття 9. Валютні ринки та валютні операції 1. Поняття валютної операції. Класифікація валютних операцій. 2. „Spot” - ринок та його звичаї. Котирування валют	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання.	6

<p>3. Функції, основний товар та суб'єкти валютних ринків.</p> <p>4. Структура валютного ринку. Обсяги ринку та його розвиток.</p> <p>5. Механізми валютного ринку. Інструменти валютного ринку.</p>	<p>та його види.</p> <p>3. Валютна позиція банку та її різновиди. Строковий валютний ринок.</p> <p>4. Форвардні валютні операції. Ф'ючерсні валютні операції. Валютні опціони.</p> <p>5. Валютні операції «своп» та їхні види. Арбітражні валютні операції.</p>		
<p>Тема 10. Міжнародний фондовий ринок</p> <p>1. Структура міжнародних інвестицій.</p> <p>2. Міжнародні портфельні інвестиції.</p> <p>3. Перепони для іноземних інвестицій.</p> <p>4. Основні ринки акцій. Капіталізація ринку. Фондова біржа та форми її організації.</p> <p>5. Особливості діяльності провідних фондових бірж світу.</p> <p>6. Системи встановлення рівня цін на фондових біржах.</p> <p>7. Основні ринки облігацій.</p> <p>8. Глобалізаційні процеси на міжнародному фондовому ринку.</p> <p>9. Ринки акцій країн „третього світу” та їхні типи.</p>	<p>Практичне заняття 10. Міжнародний фондовий ринок</p> <p>1. Міжнародна диверсифікація портфелів. 2. Оцінка й управління інвестиціями. Інвестиційні механізми та індивідуальні інвестори.</p> <p>3. Інституціональні інвестори.</p>		<p>Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання.</p>
<p>Тема 11. Міжнародний ринок банківських кредитів</p> <p>1. Міжнародний кредитний ринок та його структура.</p> <p>2. Оператори кредитного ринку. Світовий ринок банківських кредитів. Міжнародний кредит: поняття, принципи, функції та форми.</p> <p>3. Методи страхування ризиків за міжнародного кредитування. Міжнародний лізинг.</p>	<p>Практичне заняття 11. Міжнародний ринок банківських кредитів</p> <p>1. Класифікація облігацій. Базові характеристики облігацій.</p> <p>2. Облігації з фіксованою та плаваючою ставками.</p> <p>3. Короткострокові боргові папери. Середньострокові боргові папери.</p> <p>4. Структура світового ринку боргових цінних паперів.</p> <p>5. Ринок короткострокових боргових паперів.</p>		<p>Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання.</p>

Факторинг. Форфейтинг. 4. Міжнародний ринок боргових цінних паперів. 5. Інструменти зовнішнього фінансування. Інструменти світового ринку боргових цінних паперів. Довгострокові боргові папери.				
Тема 12. Міжнародний ринок дорогоцінних металів 1. Ринки золота: поняття, класифікація, особливості функціонування. 2. Значення золота у валютній сфері та формуванні резервів національних банків країн світу. 3. Операції з золотом. Золоті аукціони. 4. Особливості операцій з продажу золота на Лондонській та Паризькій товарно-сировинних біржах.		Практичне заняття 12. Міжнародний ринок дорогоцінних металів 1. Азіатські центри міжнародної торгівлі золотом. 2. Роль міжнародних організацій в регулюванні світової торгівлі золотом та іншими дорогоцінними металами.	1	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання.
Тема 13. Міжнародний ринок похідних цінних паперів (деривативів) 1. Євровалютне кредитування. 2. Синдиковані кредити. 3. Форми євровалютних кредитів. Вартість і процес надання кредиту. 4. Процентна ставка за кредитом та її види. Процедура організації синдикованої позики. 5. Методи зниження ризиків за надання синдикованого кредиту.		Практичне заняття 13. Міжнародний ринок похідних цінних паперів (деривативів) 1. Єврооблігації та організація їхнього випуску. 2. Ринок єврооблігацій та його інструменти. 3. Єврооблігації в „євро”. Ринок короткострокових боргових паперів. 4. Ринок єврокомерційних паперів (ECP). 5. Ринок єронот. 6. Ринок деривативів. Поняття деривативів. Класифікація деривативів. Інструменти ринку.	1	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання.
Тема 14. Фінанси транснаціональних корпорацій 1. Пряме зарубіжне		Практичне заняття 14. Фінанси транснаціональних корпорацій 1. Валютні ризики	1	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання.

інвестування: поняття та світові потоки. 2. Мотивація прямого зарубіжного інвестування. 3. Декомпозиція ризиків ТНК. 4. Зарубіжні філіали ТНК: джерела, форми та параметри їхнього фінансування. 5. Мобілізація коштів системи ТНК. Фінансові зв'язки системи ТНК. 6. Оподаткування міжнародної діяльності. Взаємовідносини філіалів ТНК з головною фірмою.	потенційних збитків ТНК та управління ними. 2. Види валютних ризиків: операційний, поточний валютні ризики, ризик потенційних збитків, пов'язаний з валютними перерахуваннями. 3. Управління ризиками потенційних збитків: вимірювання ризику, прогнозування валютних курсів, система звітності, політика управління валютними ризиками.			
Тема 15. Міжнародна банківська справа 1. Міжнародний банківський бізнес. Особливості діяльності транснаціональних та багатонаціональних банків. 2. Функції банків в обслуговуванні міжнародних операцій. 3. Кореспондентські відносини банків, як основа міжнародної платіжної системи. Рахунки NOSTRO та LORO. Особливості їх відкриття та використання.	Практичне заняття 15. Міжнародна банківська справа 1. Характеристика основних типів міжнародних банківських установ. 2. Регулювання міжнародної банківської діяльності. 3. Особливості функціонування офшорних банківських центрів.	1	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання.	6
Тема 16. Міжнародне оподаткування 1. Міжнародне право в сфері оподаткування. 2. Норми та джерела міжнародного права у сфері міжнародних фінансів. 3. Міжнародна фінансова політика та її реалізація. 4. Ринкове та державне регулювання валютних відносин. 5. Валютна політика та її форми. Валютні	Практичне заняття 16. Міжнародне оподаткування 1. Міждержавне регулювання ціни золота. 2. Податкова політика держав. Уникнення подвійного оподаткування. 3. Національне регулювання іноземних інвестицій. 4. Особливості діяльності „податкових гаваней”. Наднаціональна координація міжнародних валютно-фінансових відносин.	1	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання.	6

обмеження.				
Тема 17. Міжнародне страхування 1. Ризики в міжнародній економічній діяльності. 2. Страхування зовнішньоекономічних операцій. 3. Методи уникнення валютних ризиків та конвертаційних. 4. Страхування фінансових ризиків. Методи хеджування фінансових ризиків.		Практичне заняття 17. Міжнародне страхування 1. Діяльність міжнародних страхових компаній. 2. Характеристика основних видів послуг, що надаються міжнародними страховими компаніями.	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання.	6
Тема 18. Україна у світовому фінансовому ринку 1. Національна валютна система, її елементи та еволюція розвитку. 2. Валютний ринок України. 3. Платіжний баланс України та оцінка його позицій. 4. Міжнародне кредитування та фінансування України.		Практичне заняття 18. Україна у світовому фінансовому ринку 1. Зовнішній борг України в системі світової заборгованості. 2. Структура зовнішнього боргу України. 3. Державний зовнішній борг України та його реструктуризація. 4. Приватний зовнішній борг України. 5. Проблеми участі України в міжнародних фінансових інститутах. <i>Модульна контрольна робота</i>	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання.	4
Разом	8		6	106

Розділ 5. «Система оцінювання знань студентів»

Таблиця 5 – Розподіл балів за результатами вивчення навчальної дисципліни

Види робіт	Максимальна кількість балів
1 семестр (ПМК)	
Модуль 1 (теми 1-7): відвідування занять (40 балів); захист домашнього завдання (10 балів); обговорення матеріалу занять (5 балів); виконання навчальних завдань (10 балів); завдання самостійної роботи (5 балів); тестування (10 балів); поточна модульна робота (20 балів)	100
2 семестр (екзамен)	
Модуль 2 (теми 8-18): відвідування занять (30 балів); захист домашнього завдання (5 балів); обговорення матеріалу занять (5 балів); виконання навчальних завдань (5 балів); завдання самостійної роботи (5 балів); тестування (5 балів); поточна модульна робота (5 балів)	60
Екзамен	40
Разом	100

Таблиця 6 – Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти за результатами вивчення навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	Відмінно
82–89	B	Дуже добре
74–81	C	Добре
64–73	D	Задовільно
60–63	E	Задовільно достатньо
35–59	FX	Незадовільно з можливістю проведення повторного підсумкового контролю
0–34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни та проведенням підсумкового контролю

Розділ 6. Інформаційні джерела

1. Deiph, M. (2014), International Finance: Theory and Policy [ElectronicSource]. – Access mode: <https://www.pdfdrive.com/international-finance-theory-and-policye16435379.html>
2. Financial management and international finance [Electronic Source]. – 2011. –Access mode: <https://www.pdfdrive.com/financial-management-and-international-financee239879.html>
3. Grath, A. (2016), The Handbook of International Trade and Finance: TheComplete Guide for International Sales, Finance [Electronic Source]. – Access mode:<https://www.pdfdrive.com/the-handbook-of-international-trade-and-finance-the-completeguide-for-international-sales-finance-shipping-and-administration-e158146493.html>
4. International Corporate Finance [Electronic Source]. – 2016. – Access mode:<https://www.pdfdrive.com/international-corporate-finance-e33533738.html>
5. Jacque, L. (2014), International Corporate Finance [Electronic Source]. – Access mode: <https://www.pdfdrive.com/international-corporate-finance-website-value-creationwith-currency-derivatives-in-global-capital-markets-e177679076.html>
6. Özataç, N. (2017). New Challenges in Banking and Finance: 2nd InternationalConference on Banking and Finance [Electronic Source]. – Access mode:<https://www.pdfdrive.com/new-challenges-in-banking-and-finance-2nd-internationalconference-on-banking-and-finance-perspectives-e182283620.html>
7. Pinto, J., Harris, L. (2013), Economics for Investment Decision Makers: Micro,Macro, and International Economics [Electronic Source]. – Access mode:<https://www.pdfdrive.com/economics-for-investment-decision-makers-micro-macro-andinternational-economics-e165969210.html>
8. Procházka, D. (2017), New Trends in Finance and Accounting [ElectronicSource]. – Access mode: <https://www.pdfdrive.com/new-trends-in-finance-and-accountingproceedings-of-the-17th-annual-conference-on-finance-and-accounting-e168140827.html>
9. Procházka, D. (2018), The Impact of Globalization on International Finance andAccounting [Electronic Source]. – Access mode: <https://www.pdfdrive.com/the-impact-ofglobalization-on-international-finance-and-accounting-18th-annual-conference-on-financeand-accounting-acfa-e187441556.html>
10. Szulczyk, K. (2014), Money, Banking and Internatinal Finance [Electronic Source]. – Access mode: <https://www.pdfdrive.com/money-banking-and-internationalfinance-d46857.html>

Розділ 7. Програмне забезпечення навчальної дисципліни

Пакет програмних продуктів Microsoft Office.